

A mai kozáklovasság.

Elmondja a német nagy vezérkar egyik ezredese.

A német nagy vezérkar egyik tagja, *Sch.* ezredes, ez év április havában hosszabb cikket írt a berlini katonai szakfolyóirat számára a mai kozák lovasságról. A porosz vezérkari ezredes hat évig mint katonai attasé működött Pétervárott és jelen volt az orosz-japán hadjárat végső hadi műveleténél is, a melyeknél az orosz lovasság tudvalevőleg igen nagy veszteségeket szenvedett és az operációhoz fiúzott várakozásokból jóformán semmit sem tudott beváltani. A nagyérdemű cikkből rövid kivonatban a következőket közöljük:

—Nem lehet benne kétség, hogy hadjárat esetén az orosz haderő lovas tömegei igen sok kellemetlenséget volnának hivatva okozni bármely hatalomnak, abban az esetben, ha magukhoz tudnák ragadni a gyors offenzívát s az ellenséges területet el tudnák árasztani. Azaz, ha meglepetésszerűleg, hirtelen léphetnének föl, még mielőtt a megtámadott fél a maga haderejét megfelelő számban mozgósíthatta volna. Ha azonban ez az „elárasztás” nem sikerül, vagy az orosz hadműveletek nehézkessége miatt elkésik, mint ahogy utolsó háborújokban az egész vonalon *elkészt* — a mai orosz (kozák) lovassági katonai értéke távolról sem oly jelentős, mint ahogy a laikus közönség, a régi hagyományok és riasztó mesék hatása alatt, el szokta képzelni. A mai kozák már évek óta nem az, aki még csak 1904-ben is volt, s ezt a szembe-tünő változást legjelentékenyebb mértékben azok a titkos forradalmi szervezetek okozták, melyeknek tagjai faluról-falura vándorolva a szegény orosz paraszt álmátagszemeinek felnyitására fáradoznak. Hogy milyen sikerrel, azt a kaszárnnyakban lefoglalt lázító iratok múlt évi nagy sokasága eléggé bizonyítja. Jelentős körülmény, hogy e titkos ügynökségek propagandája ép azokat az orosz területeket nyerte meg céljainak a legnagyobb mértékben, melyekről régebben a legjobb lovas-anyag soroztatott — tehát az úgynevezett kisorosz, másnéven ukrainai kerületeket. A kaukázusi, kubani és a valaha híres doni kerületekből sorozott lovas-anyag ma már messze elmarad elődei mögött és

évtizedek óta nem versenyezhet az ukrainai területekről sorozott kozák csapatokkal, melyek egységes és belsőleg konszolidált viszonyok között Oroszország nagyon értékes katonai erejét képezhetnék. Konszolidált viszonyokról azonban ép e nagykiterjedésű ukrainai kerületben már rég nem lehet beszélni, a közel harminc milliónyi ukrainai nép folytonos forrongásban van a nagy orosz uralom ellen, amely elnyomja és háttérbe szorítja őket, hadjárat esetén pedig őket iparkodik a legnagyobb fokban kihasználni. Előrelátható, hogy a legközelebbi hadjáratban az orosz hadvezetést igen érzékeny csalódás fogja érni az ukrainai kozákok részéről s amennyiben a vezérkar a fegyelemben bízva, mégis csak ezzel a lovassággal próbálja „elárasztani” az ellenséges területeket, azt hiszem, nagyon hamar meg fog róla győződni, hogy helytelenül számított, midőn a fegyelem mindenhatóságára épített. Ezzel a fegyelemmel különben is furcsa viszonyban vannak különösen a kozák csapatok. A tisztikar részéről az a bizonyos *jövedelmező önzés* ugyanis itt jelentkezik a legfeltűnőbben s a tiszt urak legnagyobb része még arra sem méltatja a kozák legénységet, hogy ez a legénység ne vegyen észre mindent, a mi a szent rubel megszerzése körül elkövetetik. Ily körülmények között az ukrainai kozák lenézi tisztjeit és nem sokat törődik velük. Igaz, hogy a dolog kölcsönbe megy, mert viceversa a *tisztek sem törődnek a legénységgel*. Van elég olyan kozákszótnya is, amely hétszámra nem látja magánüzleteivel elfoglalt parancsnokát. E furcsa viszonyok persze megtermik a maguk nemkülönbben furcsa gyümölcseit és ez meglátszik a legénységen is, a *lóanyagon is, amely gyönge, olcsó és minden kicserélésnél olcsóbbá válik*. Ha ugyan végkép el nem tűnik. Az ily nyomtalanul eltűnő lovak és egyéb legénységi felszerelések eltűnése dolgában örökös vizsgálatok folynak az összes kormányzóságokban — a vizsgálat azonban csak igen ritkán nyer valamelyes befejezést. A legénység természetesen ezt is tudja és csak így történhetik, hogy a kozák akárhányszor maga is eladja a lovát 60—80 rubelért, hogy beállítson helyette egy olcsó, 30—40 rubeles gebét és a különbözetet megossza az örömszerrel. Ez a manipuláció *mindenfelé szokásban van*. Valószínű, hogy a tisztek is tudnak

róla, de vagy nem akarnak, vagy nem mernek ellene tenni. *Mi lesz azonban ezzel a sílány lóanyaggal egy hadjáratban?* Ezekkel a gyönge lovakkal akarják — minden egyébtől eltekintve — az ellenséges területeket „elárasztani”? Képtelenségnek látszik, hogy ilyesmire komolyan gondoljanak. Az orosz vezérkarban vannak képzett, intelligens emberek is, akik megtisztelték barátságukkal, erről a témáról azonban egyikük sem tartotta tanácsosnak hangosan nyilatkozni.

A szegedi színészet és a háború.

(Saját tudósítónktól.) Mai számunkban behatóan ismertettük a szegedi színháznak és színészetnek azt a helyzetét, amelybe Almássy Endre igazgatónak a háború következtében fogantatosított intézkedései juttatták. Ugy volt, hogy a színtársulat tagjai kenyér nélkül maradnak, bár az igazgatónak hozzájuk intézett levelében olyan passzusok is voltak, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy az előadások bizonyos feltételek mellett megkezdődnek. Megírtuk azon kívül, hogy Almássy a színtársulat több tagját azzal bocsájtotta el, hogy az új alakuláshoz semmi esetre se lehet rájuk figyelemmel. Az igazgató tegnap Szegedre érkezett és mai cikkünkre a következőket mondta el:

— Nem szeretek a színház kicsinyes dolgairól nyilatkozni akkor, amikor millió és millió ember áll egymással harcban. A színtársulat tagjait szerződés-biztosított jogomnál fogva bocsájtottam el. Az előadásokat megkezdjük. Hogy mikor, természetesen nem tudhatom. A minisztertől, a színiügyi bizottságtól és a tanácstól is függ. Ha lehet, szeptember 15-én, ha nem, később, de október 1-én minden bizonnyal. A társulatnak konzorcium-szerű szervezete lesz. Az új alakuláshoz egyes régi tagokra valóban nem reflektálok, de annak olyan természetű okai vannak, amelyekről nem kívánok nyilatkozni a nyilvánosság előtt.

A színigazgatónak ezt a nyilatkozatát közreadjuk, mondanivalónk nincs több ebben az ügyben. Egyébként is nem azért foglalkoztunk vele, mintha fontosnak tartanók, hogy megnyíljon-e a színház, hanem azért, mert

Jaurés jövendőlése.

A hirneves francia szociálista és békebarát, Jean Jaurés, aki életével fizetett azért, mert megtevélyedett nemzetét óva intette a háborútól, 1913-ban könyvet írt: „Az új hadsereg” címmel, melyben szociális politikai dolgok mellett azt is tárgyalta, hogy vajjon Franciaország a mai rendszer mellett elbírna-e egy német támadást. Fejtegetéseinek pesszimizmusát a mai háborús fejlemények igazolják. Könyvének idevonatkozó részét, mely jövendőlésnek is beillik, a következőkben közöljük:

Ha Franciaország és Németország között holnap háború ütne ki, hogyan is alakulna az? Németország kétségtelenül a támadó eljárást alkalmazná ellenünk. Ezzel azt akarom mondani, hogy a németek sietnének mielőbb francia területre behatolni, hogy az alig összegyűlt francia sereg zömére egy olyan csapást mérjenek, mely az ellenfelet levágja, vagy legalább is annyira elkábitja, annyira ingadozóvá teszi, hogy teljes harci energiáját és győzelmi lelkesedését többé nem tudja feltalálni. Minden arra mutat, hogy holnap ez lesz Németország módszere. A berlini nagy vezérkarnak ez naponta határozottabban és világosabban nyilvánuló szándéka. Berlinben esküsznek az offenzívára úgy az egyes operációkra, mint az egész hadjáratra vonatkozólag. Ezt akarják keresztülvinni a részletekben és a teljességben, a taktikában és a stratégiában.

Hiába emelik ki Clausevitz és Moltke azt az erőt, mely a taktika részére a védelmi eljárásban rejlik. A német rendszerből

minden defenzíva és még a defenzívának árnyalata is ki van kapcsolva. A németek feltétlen támadással fognak kezdeni. Behatolnak majd határainkba, de nemcsak azzal a szándékkal, hogy idegen területet megszálljanak, az ellenfelet gazdasági és szociális életére való nyomással és végeredményben kapitulációra szorítsák. Invázió lesz az, a mely egyenesen az ellenséges főerőre veti magát, hogy azt körülkerítéssel teljesen megsemmisítse. Ha az ellenfélnek az volna a szándéka, hogy kitérjen, vagy hogy az események folyását feltartóztassa, akkor addig fogják szorítani, amíg kénytelen lesz a harcot férfi férfi ellen fölvenni. Erre a célra mindjárt kezdettől fogva nagy ember-tömegnek kell rendelkezésre állania, amely nagy hatásokra képes és ennek a tömegnek, dacára annak, hogy óvnia kell egységét és együttműködését, mégis olyannak kell lennie, hogy kellőképpen legyen széttagolva s gyorsan legyen mozgatható. Ez szükséges, hogy az ellenséggel mindenhol és gyorsan tudjon találkozni.

Tehát: határozott cél és nem merev terv! Az ellenfelet föl kell keresni, azt minden áron elérni és körülkeríteni. Nem volna elég előről megtámadni az ellenséget, hát-rálásra kényszeríteni anélkül, hogy érezhető veszteségei volnának. Az így hátraszorított hadsereg még meg van és könnyen lehetséges, hogy veszteségei dacára meg tudja tartani erkölcsi erejét. A körülkerítés azonban bátor eszköz arra nézve, hogy nagy csapás legyen rá mérhető; nagy anyagi csapás erőinek részleges tönkretéve által, erkölcsi csapás azáltal a lesújtó hatás által, melyet egy ilyen körülzárás az ellenfélre

feltétlenül gyakorol. Mintha a kiszámított előnyomulásokban rettenetes szellem rejlenék, a bátorság és győzelmi erő szelleme, mely messzire elhat a legyőzött nép legtávolabbi összességébe is és abban a szenvedett veszteségen tulmenő pótolhatatlan érzetét kelti. Maillard ezredes egy katonai szakmunkájában helyesen jegyezte meg, hogy a németek betörésük alkalmával a tömegek hatásához hozzá alkalmazzák mozgékonyosságuk hatását is.

Németország tehát tudja, nagyon jól tudja, hogy mit akar. Vajjon tudja-e Franciaország is? Rossel őrnagy nagy nyomatékkal hangoztatja, hogy: nem. Franciaország a hadsereg hivatalos vezetőitől beszámolást követel terveik felől és a következő kérdéseket tárja eléjük:

— A jelenlegi hadsereg, úgy, ahogyan azt a polgári pártok megteremtették, képes-e egy offenzívára? Képes-e erre stratégiai szempontból? Nem! A fővezetőség ezzel a gondolattal egyáltalában nem is foglalkozott. A német sereg a mozgósítás első két, legfőbb három napjában előbb volna harcra képes, mint a mienk és talán a délnémet országgrészekből állított kontingensek is a mozgósítás hetedik-nyolcadik napjain már utban volnának a Vogézek felé.

— És vajjon hogyan állunk a védekezéssel? Nem jobban! Eddig egy francia hadvezér sem merészkedett arra, hogy a defenzívának a szemébe nézzen és azt előre szervezze. Még egy miniszter sem gondolt arra, hogy a nyilvános közvéleménnyel dacoljon és azt aztán újra alakítsa. Az emberek millióit fogják lehetőleg a határ mentén, a Maas magaslataiban — mint a szorítóban